

**STOPIŅU NOVADA ULBROKAS
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA
KOMPLEKTĒŠANAS UN
ORGANIZĀCIJAS POLITIKA
2013.-2017.gadam**

Viens no galvenajiem bibliotēkas darbības virzieniem ir uzkrāt un sistematizēt universāla vai specifiska rakstura iespieddarbus, kas apmierina bibliotēkas lietotāju pieprasījumu pēc iespieddarbiem un cita veida dokumentiem, kā arī resursu apmaiņu ar citu bibliotēku starpniecību. Vietējas nozīmes bibliotēka nodrošina bibliotēku pakalpojumus lietotājiem to dzīvesvietās, darba, mācību, atpūtas vietās un citu vietu tiešā tuvumā, lai iegūtās prasmes un iemaņas pielietotu novada iedzīvotāju izglītības kvalitātes nodrošināšanai, pārkvalifikācijai, radošas pieejas attīstīšanai, tālākizglītības un mūžizglītības kvalitātes nodrošinājumam.

Misija – būt par centru, kas veicina pastāvīgu, nepārtrauktu izglītošanos, atbalsot visu vecuma iedzīvotāju personīgo un sociālo attīstību, interešu izglītību, kā arī apzināt kultūras mantojumu ar literatūras, vēstures un dzejas palīdzību. Ir svarīgi ar krājumā iekļautajiem materiāliem, elektroniskajiem resursiem, tehnoloģiju iespējām veidot informācijas un kultūrvides telpu.

Šobrīd tiek mainīta bibliotēkas krājuma komplektēšanas un organizācijas politika un veikta iespiesto dokumentu apzināšana un iegāde. Krājuma veidošanas pamatposms tiek veidots un papildināts atbilstoši bibliotēkas statusam, bibliotēkas noteiktajām funkcijām, uzdevumiem, mērķiem, kā arī ņemot vērā krājuma komplektēšanas profilu. Komplektēšanas process – tas ir, dokumentu atlase jeb avotu apzināšana. Veiksmīga dokumentu atlase un komplektēšanas procesa informacionālais nodrošinājums ir bibliotēkas krājuma menedžmenta sistēmas sastāvdaļas.

Aprakstot un veidojot krājuma komplektēšanas un organizācijas politiku Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkā, tiek plānoti galvenie attīstības virzieni 2013. – 2017. gadam, kur materiāli izstrādāti pielietojot Conspectus metodi un resursi ir atlasīti, veidojot pirmo un otro informācijas līmeni. Conspectus metode ļauj novērtēt krājuma saturu pēc tā kvalitātes, kā arī norāda krājuma nepilnības un vājās puses. Dokumenta izstrāde balstīta arī uz Krājuma veidošanas vadlīnijām Latvijas bibliotēkām un Bibliotēku akreditācijas MK noteikumiem Nr.709.

SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Stopiņu novadā kopumā ir 10 343 iedzīvotāji (*dati uz 28.01.2013*). Bibliotēka apkalpo visu ciematu iedzīvotājus (*sk. 1. attēls*), dažādu nozaru speciālistus, izglītības un kultūras darbiniekus, iestāžu un novada domes darbiniekus, uzņēmumu un interešu izglītības pārstāvjus.

1.attēls. Iedzīvotāju skaita procentuālais sadalījums pa dzīvesvietām

Novadā ir vairākas izglītības iestādes – Ulbrokas vidusskola, Stopiņu pamatskola, Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola, Gaismas speciālā internātpamatskola, Juglas sanatorijas internātpamatskola - rehabilitācijas centrs, pirmskolas izglītības iestāde „Pienenīte”, divas bibliotēkas un vairākas sabiedriskās organizācijas – pensionāru apvienība, politiski represēto biedrība, ģimeņu biedrība, četri dienas centri. Visas minētās iestādes ir Ulbrokas bibliotēkas klātienē vai attālinātie lietotāji. Komplektēšanas politika balstīta uz katra lietotāja nodrošināšanu ar informāciju, sekmē bibliotēku sadarbību un finanšu resursu lietderīgu izlietojumu, liek izvērtēt esošo krājumu, pārskatīt prioritātes un aktualizēt bibliotēkas mērķus un uzdevumus.

KRĀJUMA VEIDOŠANAS MĒRĶIS UN UZDEVUMI:

Bibliotēkas krājumu pārziņa un veido bibliotēkas vadītājs. Bibliotēkas pamatkrājumu veido monogrāfiskie izdevumi, audiovizuālie un elektroniskie dokumenti, seriālizdevumi un dāvinājumi.

Krājuma veidošanas mērķis: nodrošināt bibliotēku pakalpojumu pieejamību pēc iespējas tuvāk dzīves un darbavietai.

Brīvpieejas krājuma pamatuzdevumi :

1. saglabāt, pilnveidot un daudzveidot bibliotēkas krājumu, lai būtu kvalitatīva tēmu materiālu, formātu un valodu dažādība;
2. turpināt darbu informācijas sistēmā Alise – 4i un veikt krājuma rekatalogizācijas procesu, komplektēt, katalogizēt un apstrādāt bibliotēkas krājumu, veikt tā sistematizēšanu un uzskaiti;
3. iekļauties Pierīgas reģiona bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā, papildināt, rediģēt un uzturēt kārtībā elektronisko katalogu, datubāzes, veidot bibliotēkas informācijas sistēmu;
4. nodrošināt visiem novada iedzīvotājiem brīvu, neierobežotu literatūras un nepieciešamās informācijas saņemšanu, sniedzot bezmaksas bibliotekāros, bibliogrāfiskos un informacionālos pakalpojumus;
5. iesaistīt un ieinteresēt jauniešus brīvas un nepiespiestas literatūras izvēlē un publicitātē;
6. veicināt pakalpojumu attīstību atbilstoši lasītāju mērķu grupām, to vēlmēm un lietotāju zināšanu attīstīšanai;
7. pieņemt dāvinājumus no organizācijām un privātpersonām;

Bibliotēkas krājums tiek attīstīts un komplektēts, balstoties uz pašvaldību publisko bibliotēku darbību reglamentējošiem un saistošiem dokumentiem, ņemot vērā lietotāju intereses, vajadzības un pieprasījumu.

Bibliotēkas pamatkrājums ir daiļliteratūra, nozaru literatūra pieaugušajiem un bērniem un periodiskie izdevumi.

Krājuma atlases un veidošanas vispārīgie principi

Bibliotēkas krājuma dokumenti tiek atlasīti pēc sekojošiem kritērijiem:

- aktualitātes;
- autoritātes;
- saistības ar krājumu;
- ilglaicīgumu;
- lasītāju interesēm;
- fakta vai konkrētā grāmata pieejama vēl kādā citā reģiona bibliotēkā;

- ✚ izdevuma mērķa;
- ✚ autora, mākslinieka vai izdevēja reputācijas;
- ✚ lasāmības un pieprasījuma;
- ✚ cenas

Uzziņu literatūras galvenie atlasē kritēriji:

- ✚ grāmatas tēma un pieprasījums;
- ✚ tēmas pilnīgums un zinātniskums;
- ✚ publikācijas datums;
- ✚ autora kvalifikācija;
- ✚ grāmatas ārējais noformējums,
- ✚ vēsturiskā vērtība;
- ✚ vietējā mēroga interese;
- ✚ informācijas trūkums

Daiļliteratūras galvenie atlasē kritēriji:

- ✚ oriģinālliteratūra,
- ✚ klasiku darbi, kopoto rakstu pilni komplekti,
- ✚ pazīstamu mūsdienu autoru darbi

Bērnu literatūras galvenie atlasē kritēriji:

- ✚ grāmatas fiziskā forma - krāsaini un mūsdienīgi noformēti izdevumi;
- ✚ atbilst bērnu attīstības līmenim, zināšanām un interesēm;
- ✚ saturiski veicina bērnu izaugsmi, izziņas procesu;
- ✚ pieprasījums un saistība ar krājumu

Periodikas atlasē kritēriji:

- ✚ papildinājums grāmatu krājumam, lai nodrošinātu ar jaunāko, aktuālāko informāciju kultūrā, mākslā un zinātnē;
- ✚ pilnveidotu un daudzveidotu interešu izglītību;

Elektronisko resursu atlasē kritēriji:

- ✚ sabiedrības pieprasījums,
- ✚ saturiskais aptvērums,
- ✚ publicitātes pieejamība,
- ✚ cenas,
- ✚ pieejamība kādā citā kultūras vai sociālā centra iestādē.

Audiovizuālo materiālu galvenie atlasē kritēriji:

- ✚ sabiedrības vajadzības,

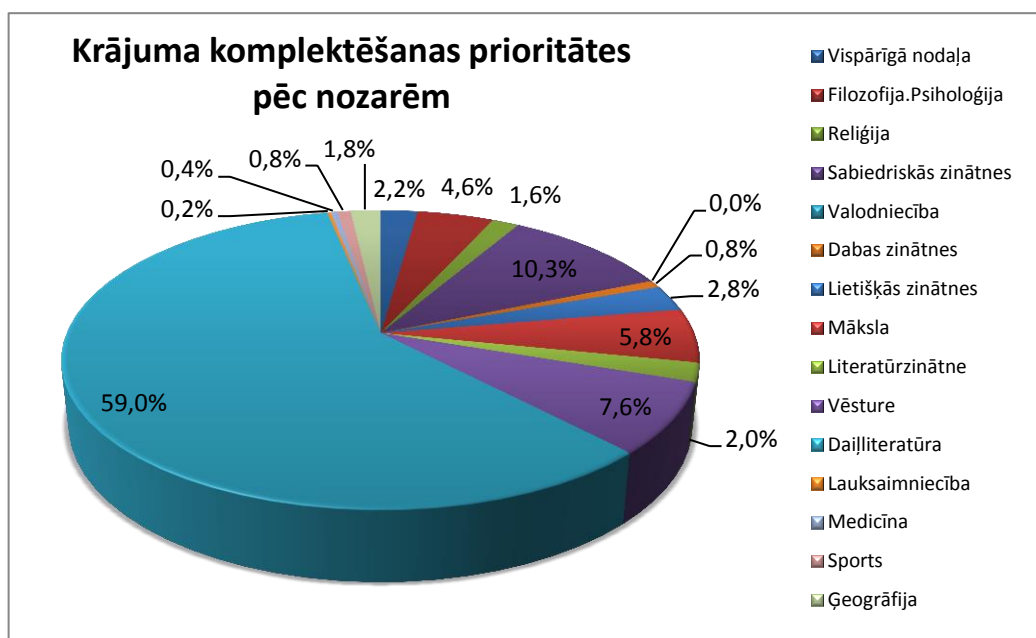
- ✚ audiovizuālo dokumentu attēlojuma kvalitātes, marķējuma,
- ✚ cenas,
- ✚ pieejamība kādā citā kultūras vai sociālā centra iestādē.

Mērķauditorijas

Lasītāju grupas, kuru potenciālās vajadzības tiek ņemtas vērā, komplektējot bibliotēkas krājumu ir bērni un jaunieši no 5 līdz 18 gadu vecumam, studenti, strādājošie un studējošie, pensionāri, mājsaimnieces, bezdarbnieki, izglītības un radošo sfēru pārstāvji, attālinātie lietotāji.

Finanšu sadalījums

Bibliotēkas darbība tiek finansēta no Stopiņu novada pašvaldības budžeta līdzekļiem. Krājuma komplektēšanas un organizācijas politikas prioritātes lietotāju zināšanu attīstīšanai iezīmē pieprasījumu un piedāvājumu pēc nozaru literatūras - sabiedriskās zinātnes, vēstures, filozofijas/psiholoģijas, mākslas un radošas domāšanas jomā. Savukārt analizējot krājuma komplektēšanas proporcionalitāti vērojama sabalansēta un stratēģiski izvērtēta visa veida izdevumu iegāde. Pēdējos gados dokumentu iegādes lielākais procents – 59% ir daiļliteratūras un bērnu, un jauniešu literatūrai, bet nozaru literatūra kopumā sastāda 41% (*sk.2. attēls*).

2.attēls. Krājuma komplektēšanas procentuālais rādītājs 2012. gadā.

Dokumentu veidi

Bibliotēka komplektē dokumentus – grāmatas, turpinājumizdevumus, audiovizuālos, seriālizdevumus un citus dokumentus.

KRĀJUMA ATTĪSTĪBAS VADLĪNIJAS visiem materiāliem (iepirktiem un dāvinātiem) skatītas kopsakarībā ar pirmajiem diviem līmeņiem.

I – minimālais informācijas līmenis.

Bibliotēkas klāstā vispārīgo materiālu krājums valsts valodā ir sekojošās nozarēs - filozofija, psiholoģija, reliģija, dabaszinātnes, sabiedriskās zinātnes, tehniskās zinātnes, skatuves māksla, valodniecība, vēsture. Tās kalpo, lai lietotāju iepazīstinātu ar tēmu un uzziņu izdevumiem – enciklopēdijām, vārdnīcām, rokasgrāmatām, atlantiem, kartēm utt.

Autoru darbi - monogrāfijas, vēsturiskie apskati, nozīmīgas biogrāfijas, ģeogrāfiskie ceļojumi.

Elektroniskie dokumenti - datubāzes *Letonika*, „Lursoft” laikrakstu bibliotēka, enciklopēdiju datubāze *Rubricon* krievu valodā.

II – pamatinformācijas līmenis.

Krājums pamatā ir valsts valodā. Tas kalpo noteiktas nozares iepazīšanai, uzrādot informācijas daudzveidību un nodrošinot lietotāju vajadzības atbilstoši visu līmeņu oficiālai izglītībai, izmantojot elektroniskos un iespiestos resursus.

Krājumu veido ierobežots monogrāfiju, uzziņu literatūras, vispārīgo periodisko izdevumu klāsts, ierobežota pieeja internetā rodamo elektronisko resursu - datubāzu, tekstu, laikrakstu u.c. kolekcijai.

2.a apakšlīmeņa krājumā pieejami atzītāko autoru pamatdarbi, izdevumi par nozares vai priekšmeta vēsturi; atsevišķi darbi par nozari un nozīmīgām personībām. Vispārīgas enciklopēdijas, periodisko izdevumu klāsts. Statistiski materiāli. Kopumā nodrošinot lietotāju vajadzības vidējās izglītības līmenī.

2.b apakšlīmeņa krājums ietver vispārīga satura periodiskos izdevumus, kas ir ierobežotā skaitā un piedāvā interešu izglītības iespējas. Abi minētie līmeņi sniedz informāciju un idejas, lai nodrošinātu atbilstošus pakalpojumus. Krājuma attīstības vadlīnijas tiek pārskatītas un atjauninātas, ik pēc pieciem gadiem, lai nodrošinātu aizvien mainīgās bibliotēkas lietotāju prasības un vajadzības.

Bibliotēka komplektē dokumentus sekojošās nozarēs:

N. p.k.	Nozare	UDK klase	Krājuma dziļuma līmenis
1.	Vispārīgajā nodaļa	0	1
2.	Filozofija. Psiholoģija. Loģika. Ētika	1	2 1
3.	Reliģija. Teoloģija	2	1
4.	Sabiedriskās zinātnes	3	2
5.	Dabaszinātnes	5	1
6.	Lietišķās zinātnes. Medicīna. Tehnika. Lauksaimniecība	6	1 1
7.	Māksla. Izrādes. Izklaide. Sports	7	2 1
8.	Valodniecība. Valodas	8	2
9.	Daiļliteratūra latviešu valodā	821	2
10.	Daiļliteratūra krievu valodā	821	1
11.	Ģeogrāfija. Biogrāfijas. Vēsture	9	2 2

Valodu aptvērums

Krājums tiek komplektēts pamatā latviešu valodā un vienā eksemplārā. Krievu valodā komplektē daiļliteratūru, pieprasītus preses izdevumus, atsevišķus nozaru un uzziņu izdevumus - vārdnīcas, valodu mācību līdzekļus, ievērojamu cilvēku biogrāfijas un vēsturiskus izdevumus. Bibliotēkas krājums tiek papildināts ar izdevumiem arī svešvalodās angļu, vācu, franču valodās, minimālā līmenī.

Krājumā nekomplektē dokumentus

Bibliotēka nekomplektē dokumentus ar pretvalstisku, rasu naidu kurinošu, pornogrāfisku saturu, sliktas materiālu kvalitātes izdevumus.

Komplektēšanas avoti – pirkumi, abonēšana, dāvinājumi.

Grāmatas un audiovizuālie dokumenti tiek iepirkti grāmatu izdevniecību veikalos, grāmatu bāzēs, grāmatu izstādēs, grāmatnīcās, pie izplatītājiem.

Preses izdevumi tiek abonēti Latvijas Pasta abonēšanas sistēmā, tiek izmantoti arī preses izdevēju atlaižu piedāvājumi.

DĀVINĀJUMU POLITIKA

Bibliotēka dāvinājumos pieņem daiļliteratūru un grāmatas bērniem, ne vecākas par **2000. gadu**. Ir teicami saglabātas, saturiski vērtīgas agrāk izdotas grāmatas, kas var aizvietot bibliotēkas krājumā fiziski nolietotas, bet lasītāju pieprasītas grāmatas.

Par dāvinājuma statusu liecina grāmatas titullapā ielikts zīmogs ar dāvinātāja parakstu. Dāvināto grāmatu ietvaros darbojas arī akcija **“Lasītājs lasītājam”**, kur apmaiņas procesā saglabājas piedāvājums gan interešu jomā, gan iespēja savstarpējai mācību grāmatu apmaiņai. Dāvinājumu politikas pamatā ir sadarbība ar LNB brīvpieejas apmaiņas krājuma piedāvātajiem pakalpojumiem un sadarbības partneriem novada ietvaros – dienas centros, skolās.

NORAKSTĪŠANAS POLITIKA

Ja materiāli tiek uzskatīti par bibliotēkas lietotājiem neiederīgiem, notiek norakstāmo materiālu atlase, saskaņā ar profesionālo praksi un metodisko koncepciju.

Izvērtēšana tiek veikta pēc kritērijiem:

- 1) dokumenta fiziskā stāvokļa, nolietojuma;
- 2) cirkulācijas biežuma;
- 3) vispārējiem apstākļiem, kas attiecas uz konkrēto izdevumu;
- 4) materiāla esamība vēl kādā citā reģiona bibliotēkā;
- 5) iespējamo pielietojamību nākotnē;
- 6) materiāla datējumu;
- 7) materiāla vērtību bibliotēkas krājumā;
- 8) informācijas pieejamību citur.

Katru gadu 1-2 reizēm notiek krājuma rekonplektēšana - resursu izvērtēšana un materiālu norakstīšana. Lasītāju nozaudētas grāmatas tiek, aizstātas ar līdzvērtīgām, kā to paredz bibliotēkas lietotāju Noteikumos noteiktie pienākumi.

Abonēto preses izdevumu glabāšana bibliotēkā – žurnālu komplekti piecus gadus, avīžu komplekti tiek glabāti trīs gadus, izņēmums ir novada informatīvais izdevums „Tēvzemīte”, kas tiek glabāta visu laiku.

Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkas vadītāja _____ Daiga Brigmane